

Virtaa vanhempain- ohjauksesta

Jos lapsi ei vastaa saamaansa hoivaan kuten vanhempi olettaa ja toivoo, saattaa vanhemman itsetunto joutua kovalle. Apua voi hakea vanhempainohjauksesta.

Harjoittamalla tilanne on silloin, kun vanhempainohjaus aloitetaan vasta kun toivo on jo mennyt tai se on kokonaan hiipumassa”, DDP-terapeutti **Kirsi Tuomi** toteaa. Tuomella on vankka tausta kiintymyssuhteissaan traumatisoituneiden lasten ja nuorten kuntoutuksessa sekä sijais- ja adoptiovanhempien ohjauksessa.

Tuomen mukaan vanhemmuuden itsetunto on varmuutta siitä, että toimii vanhempana riittävällä tavalla oikein. Se on realistista ymmärrystä siitä, mihin pystyy, mitä osaa ja mitä lahjoja on, mutta myös siitä, missä tarvitsee apua ja missä pitäisi kehittyä.

Kun perheeseen syntynyt terve lapsi saa vanhemmiltaan sensitiivistä hoivaa, viestittää hän tyytyväisyyttään naurulla, jotelulla ja silmiin katsomalla. Lapsen antama myönteinen palaute synnyttää vastavuoroisuutta ja vahvistaa vanhemmuutta. Syntyy positiivinen kehä, jonka johdosta vanhempi tuntee tekevänsä oikeita asioita oikeaan aikaan. Hänen ennakkoon luomansa mielikuva itsestään vanhempana on riittävän lähellä todellisuutta. Tunnetasolla tapahtuva läheisyys ja yhdessäolo tuottavat sekä lapselle että vanhemmalle mielihyvää ja onnistumisen kokemuksia, jolloin vanhemmuuden itsetunto vahvistuu.

Kiintymyksessään traumatisoitunut lapsi tarjoaa usein toisenlaista viestiä hoivajalleen. Vaikka adoptiovanhempi tekisi periaatteessa oikeita asioita oikealla tavalla, saattaa hän saada vastauksen, jonka mukaan hoivaa annetaan väärin. Lapsi ei suostu syömään, ei halua nukahtaa tai olla sylissä. Vanhempi ei pysty rauhoittamaan

Kokemuksia ohjauksesta

”Ohjaaja ymmärsi ja näki ongelmamme heti. Minun ei tarvinnut selitellä. Vanhempana minua ei syyllistetty vaan sain kannustusta, kiitosta ja tukea. Meistä ei etsitty virheitä ja syitä ongelmiimme. Vakaa ammattitaito ja oma-kohtaiset kokemukset näkyivät. Seuraava tapaaminen oli aina odotettu. Olen ammatiltani lääkäri, mutta ohjaajalle sain olla adoptioäiti ilman ammattini tuomaa taakkaa.”

– 8-vuotiaan tytön äiti Länsi-Suomesta

lasta, eikä yhdessä iloitseminen ole helppoa. Tällöin moni vanhempi miettii, tekeekö jotakin väärin, eikä osakaan hoitaa. Ennakoon luotu mielikuva vanhemmuudesta on kaukana todellisuudesta ja mielikuvan ja todellisuuden yhdistäminen voi tuntua niin vaativalta, että vanhemmuuden itsetunto heikentyy.

Jos vanhemman itsetunto on alun alkaen ollut vahva tai taustalla on kokemuksia onnistuneesta vanhemmuudesta, kiintymyksessään traumatisoituneen lapsen käyttötä voi olla helpompi kestää. On myös tärkeää, ettei vanhempi ota kiintymystrauman aiheuttamaa käytöstä henkilökohtaisena loukkauksena.

”Jos ymmärtää, että lapsen käytös ei ole kiinni vanhemman omasta tekemisestä tai tekemättä jättämisestä, ei esimerkiksi lapsen valikoimaton sosiaalisuus pääse vaikuttamaan liiaksi vanhemmuuden itsetuntoon”, Tuomi toteaa.

Tukea tarvitaan varhain

Tuomi työskentelee pääasiassa lastensuojelun ja sijaisperheiden parissa, mutta asiakkaina on myös adoptioperheitä, jotka ovat saaneet maksusitoumuksen kotikunltaan. Hänen mielestään sijais- ja adoptiovanhemmat kamppailevat samanlaisten pulmien parissa, mutta sijaishoidon tuki on usein paremmin järjestetty.

”Sijaisuudon puolella on monesti herätty antamaan työhönsä osana sijaisvanhemmuutta. Adoptiovanhempien tilanne on toinen, koska maksusitoumuksen saapääsääntöisesti vasta kun lapsi on terapiassa. Ennaltaehkäisevää vanhempainohjausta ei siten useinkaan ole mahdollista saada kuin itse maksaen. Tämä johtaa siihen,

että ohjauksen alkaessa perheen tilanne on harmillisen usein edennyt jo kovin pitkälle.”

Ohjaus itsetunnon tukena

Vanhempainohjauksessa Tuomi pyrkii lisäämään vanhemman kykyä itsereflektioon ja tukee vanhemman omaa toimijuutta, jotta vanhempi vahvistuisi. Tavoitteena on kasvattaa tunnetta, että vanhempi pärjää riittävällä tavalla arjessa ja tunnistaa erilaisia ilmiöitä.

Tuomella on työssään myös konsultatiivinen asiantuntijankätkulma. DDP-terapeuttina hän esittelee vanhemmille PLACE-mallia ja miettii heidän kanssaan, miten sitä voisi toteuttaa arjen tilanteissa.

Adoptiovanhemmalta vaaditaan sitoutumista, pitkäjänteisyyttä ja motivaatiota, sillä prosessit ovat pitkiä. Kenenkään arki ei muutu yhdessä yössä, vaikka ajatusmaailmat kohdaisivatkin helposti. Kaikki pohjautuu avoimeen vuorovaikutukseen ja keskinäiseen luottamukseen.

”Pelkät käynnit eivät hyödytä ketään, vaan pitää olla aitoa halua myös muuttaa asioita käytännössä”, Tuomi toteaa.

Muutoksen huomaa keskusteluista

Kun työ kantaa hedelmää, vanhemman tapa kertoa tarinoita muuttuu. Usein syyllisyys helpottaa, jaksaminen paranee, keskusteluihin ja tarinoihin alkaa ilmestyä monia näkökulmia ja erilaisia sävyjä.

”Reflektiivisyys lisääntyy ja usko omaan vanhemmuuteen palautuu. Vanhempi luottaa siihen, että tekee oikein, vaikka palaute lapselta ei vielääkään ehkä ole palkitsevaa. Vanhemmalla on nyt työkalupakissaan enemmän keinoja suoritua perheen arjessa. Vanhemman usko siihen, että hän voi auttaa lastaan, on palannut.” ♦

KIRSI TUOMI on filosofian maisteri, musiikkiterapeutti, Theraplay- ja DDP-vuorovaikutusterapeutti sekä työn- ja vanhempainohjaaja. Hänellä on pitkä kokemus terapeutin työstä kiintymyssuhdepohjaisessa lasten ja nuorten psykiatrisessa kuntoutuksessa. Tuomen tekeillä oleva väitöskirjatutkimus käsittelee pienten lasten vuorovaikutuskuntoutusta lastenkoti-sijoituksen aikana.

DDP*

- ♦ *Dyadic Developmental Psychotherapy*, Vuorovaikutteinen Kehitypsykoterapia
- ♦ Daniel Hughesin luoma menetelmä, jota käytetään kiintymystraumoista kärsivien lasten ja nuorten hoitoon
- ♦ pohjautuu kiintymyssuhdeteoriaan ja tunnevuorovaikutukseen
- ♦ keskittyy yhteyden rakentamiseen
- ♦ adoptiovanhemmat osallistuvat terapiaan yhdessä lapsen kanssa

LISÄTIETOA esim. Becker-Weidman, A. *DDP-Aapinen - Vuorovaikutteinen kehitypsykoterapia päihkinänkuoressa*. Tampere: PT-Kustannus, 2013.

PLACE

- ♦ *Playfulness, Love, Acceptance, Curiosity, Empathy*
- ♦ viittaa parantavaan ympäristöön, jossa ovat läsnä leikkisyys, rakkaus, hyväksyntä, uteliaisuus ja empatia

LISÄTIETOA esim. Hughes, D. *Kiintymyskeskeinen vanhemmuus. Toimivuutta kasvatukseseen*. Tampere: PT-Kustannus, 2011.

”Välillä ihan nolotti ja monta kertaa itketti, kuinka vanhempainohjaaja näki, miten paljon yritimme ja miten suuri suru se oli meille - minulle erityisesti - kun lapsi ei halunnut ottaa vastaan sitä hyvää, jota halusimme hänelle tarjota. En ole lakannut murehtimasta, mutta saanut luvan murehtia vähän vähemmän. Joskus on myös naurettu ihan hillittömästi.”

- Teini-ikäisen nuoren äiti, monivuotinen terapia loppusuoralla

”Perheneuvolan työntekijät ovat pitkäjänteisesti olleet mukana perheemme tärkeiden asioiden tukemisessa. Vanhempainohjauksessa he ovat eritoten kannustaneet ja keskittyneet vanhempiin ja vahvistaneet meidän itsetuntoamme koskien mm. lapsiin liittyvää panostusta, kasvatusta ja huolenpitoa. Aina on saanut osakseen kiinnostusta, kuuntelemista, rohkaisua ja positiivista palautetta, mikä on antanut uutta virtaa.”

- Kolmen lapsen isä pääkaupunkiseudulta

Kun työ kantaa hedelmää, vanhemman tapa kertoa tarinoita muuttuu.